

**SHULE YA UPILI YA WASICHANA YA GATITU
MTIHANI WA MAJARIBIO MUHULA WA KWANZA
KIDATO CHA TATU 2015**

JINA DARASA: ADM. NO.....

jibu maswali yote

UFAHAMU

Soma makalama yafuatayo kisha ujibu maswali.

Nimekaa na kutafakari kwa kipindi kirefu, juu ya mabilioni ya pesa ambayo yametengwa na serikali ili kudhamini miradi ya maendeleo ya wanawake. Kina mama au wanawake wengi wanakiri na kusema kwamba fedha hizo zimewezesha kuwaondoa katika lindi la unyanyasaji kutoka kwa waume zao. Kwani kila mmoja anamheshimu mwenzake kwa sababu ya kipato alichonacho. Wengi wameweza kuanza biashara ndogondogo ambazo huwaletea angaa kipato kidogo.

Ukweli ni kwamba fedha hizi zimesaidia kuwatoa wanawake wengi katika unyanyasaji, kwani wengi wanaweza kuanzisha kazi za ujasiriamali na hata kuendesha shughuli mbaimbali za maendeleo.

Kutokana na mafanikio haya, wabunge waliopitisha hoja bungeni za kuanzisha mpango huu wa kuwakwamua wanawake kimaendeleo wanafaa kupongezwa. Mafanikio haya yamewafanya akina mama kujikimu kimaisha na hivyo kutowategemea wanaume katika kila jambo.

Ukitaka kujua ukweli kuhusu hili, nenda kwenye masoko utaona akina mama jinsi wanavyohangaika na biashara zao. Kwa hivyo, ujasiriamali huendelezwa na akina mama zaidi na hivyo wanapaswa kuwezesha kwa hali na mali.

Akina mama pia wanafaa kupongezwa kwani wameamua kujitosa kukopa fedha kutoka kwenye taasisi mbalimbali za fedha. Fedha hizo kwa kiwango kikubwa zimewainua kutoka katika ufukara uliokithiri hadi katika maisha ya heshima. Wale ambao hawajajaribu kuchukua mikopo, ni muhimu wafanye hivyo ili wajikimu kimaisha.

Maisha ya sasa ni magumu, hivyo yanahitaji kusaidiana kwa kila hali na mali. Wanaume kwa wanawake ni vyema wachange bia ili wazumbue riziki. Ushirikiano utarahisisha maisha yao. Hata hivyo, sio tu akina mama hao wameondokewa na unyanyasaji waliokuwa wakiupata ndani ya nyumba zao, toka kwa akina baba, bali hata masualama ya mrundikano wa kesi za kugombea ardhi kwa akina mama, zimepungua. Sababu ni kwamba akina mama wengi wameweza kujitafutia ardhi wenyewe kwa fedha walizonazo.

Ukweli ni kwamba hali imebadilika. Kinyume na hapo awali, ambapo majumba ya kifahari na mashangingi yalikuwa hifadhi ya wanaume, siku hizi wanawake wanamiliki hayo yote.

Maswali

1. Taja dhamira mbili za makalama haya. (alama 2)
.....
.....
2. Eleza ni kwa nini msimulizi anawapongeza wabunge (alama 2)

.....
.....
3. Wanaume walikuwa wakirudisha nyuma maendeleo nchini kiviipi? (alama 2)

.....
.....
4. Sera za serikali zimesaidia wanawake kiviipi? (alama 3)

.....
.....
5. Eleza kwa nini baadhi ya wanawake wanaishi katika lindi la umaskini kulingana na makala haya. (alama 3)

.....
.....
6. Eleza maana ya msamiati na mafungu yafuatayo kama yalivyotumika katika makalama haya (alama 3)

a) Kutafakari

b) Kuwaondoa katika lindi la unyanyasaji

c) Riziki

MATUMIZI YA LUGHA

1. Tungia neno lifuatalo sentensi (alama 1)
Wa'lakini

2. Taja sifa tatu za sauti ifuatayo (alama 3)
|th|

3. Onyesha mzizi katika neno: machweo (alama 2)

4. Andika katika ukubwa (alama 2)
Mke wa mzee huyu hupenda watoto sana.

5. Yakinisha (alama 2)
Kama Otoyoto haji mwalimu hatasahihisha kazi.

6. Tunga sentensi sahili mbili kubainisha matumizi mawili tofauti ya 'po' (alama 2)

7. Eleza matumizi mawili ya koloni na utoe mfano kwa kutunga sentensi (alama 2)

8. Unda nomino mbili kutokana na kitenzi kinai (alama 2)

9. Tunga sentensi kudhihirisha ngeli ya KU- (alama 1)

10. Bainisha virai katika sentensi (alama 2)
Chake chote kilivunjika vibaya sana.

11. Tunga sentensi moja kutofautisha 'thibiti' na 'dhibiti' (alama 2)

12. Andika katika usemi wa taarifa (alama 4)
"Aisee! yale mawimbi ya tsunami yaliangamiza biashara nyingi sana" alisema Koinange.

13.i) Mofimu ni nini? (alama 1)

ii) Taja aina mbili za mofimu na kwa kila aina utoe mfano. (alama 4)

14. Andika katika hali ya mazoea kwa kutumia kirejeshi mwafaka
Mtoto ambaye hula lishe bora ndiye hukua nyema.

(alama 2)

15. Andika kinyume

(alama 2)

Wanaskauti wengi walipanda milima jana asubuhi.

16. Tungia kitenzi kishirikishi kipungufu sentensi.

(alama 1)

17. Bainisha vielezi vya namna katika sentensi hizi:

(Alama 3)

i) Mtoto huyo alilala fofofu baada ya kulishwa kwa nguvu.

ii) Wanafunzi walifanya kazi yao taratibu kisha wakaketi makundimakundi.

iii) Nilimzungumzia vibaya bali yeye alinisemeza kiungwana.

18. Tambua aina za viwakilishi katika sentensi zifuatazo:

(Alama 2)

a) La mwashi huyu liliwekwa mangapi?

b) Aliyekuwa safarini amekaribishwa na wao.

FASIHI

1. Punda kalibeba gari gari limebeba punda
Mwalimu ana pakari muashi vyuma adunda
Jaji gonga msumari sonara osha vidonda
 Kinyume mbele
2. Saremala ahubiri muhunzi tiba apenda
Mganga anaabiri bahari anakwenda
Hata fundi wa magari anatomea vibanda
 Kinyume mbele
3. Wakili anahiyari biashara kuitenda
Mtazame asikari akazakaza vitanda
Mkulima mashuhuri jembe limeshamshinda
 Kinyume mbele
4. Apakasa daktari ukili anaupinda
Saveya kawa Jabari mawe anafundafunda
Hazini wa utajiri mali yote aiponda
 Kinyume mbele
5. Msemi huwa hasemi wa inda hafanyi inda
Fahali hawasimami wanene waliishakonda
Walijitia utemi maisha yamewavunda
 Kinyume mbele
6. Kiwapi cha kukadiri twavuna shida kwa shida
Tele haitakadiri huvia tulivyopanda
Mipango imehajiri la kunyooka hupinda
 Kinyume mbele

MASWALI

- a) Andika anwani mwafaka ya shairi hili (alama 2)
.....
- b) Eleza muundo wa shairi hili (alama 4)
.....
.....
.....
.....

c) Taja vinyume vitano vinavyorejelewa katika shairi (alama 5)
.....
.....
.....
.....

d) Fafanua ujumbe unaojitokeza katika ubeti wa mwisho. (Alama 2)
.....
.....

e) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumika katika shairi (alama 2)
(i) Pakari
.....
(ii) Apakasa
.....

*****Heri njema*****